

KARYS

EINA SYKĮ SAVAITĖJE

Kaina: 3 mėn. 15 auks., 6 mėn. 30 auks., 12 mėn. 50 auks. Atskiri numeriai 1 auks. 50 skaitų.
Adresas: Kaunas, Laisvės Alėja 12 Nr. «Kario» Redakcija. Telef. 90 Nr.

35 (171) Nr.

Kaunas, 1922 m. rugsėjo mėn. 1 diena.

IV metai.

Vokiečių ekonominis krizis ir mūsų valiuta.

Didžiojo karo metu Lietuvai teko traginga karo arenos rolė. Užėjus vokiečiams, nukentėjusiai dėl kovų Lietuvai reikėjo pakelti dar sunki okupantų našta. Ir tik po ketverių metų plėšraus vokiečių viešpatavimo Lietuvoje, jai pagaliau pasisekė atsikratyti savo vergėjais. Tačiau kad ir išėję iš Lietuvos, kad ir palikę ją nepriklausomam gyvenimui, vokiečiai vis dėlto paliko Lietuvoje skaudžių pėdsakų nuo savo viešpatavimo laikų. Vienas iš tų pėdsakų yra pasilikusi pas mus nuo okupacijos vokiečių valiuta, kuria atsikratyti greitu laiku, dėl įvairių politinių priežasčių, mūsų valdžia negalėjo.

Pasibaigus karui, santarvininkai apkrovė vokiečius didelėmis kontribucijomis. Vokiečių ūkis pradėjo irti, medžiaginės pajėgos silpnėti. Vokiečių auksas milijonais markių ėmė plaukti į santarvininkus (vieną tik reparacijos skolų Vokietijai priskaityta 132 milijardų auksa markių). Tuo būdu Vokietijos ekonominė padėtis darėsi vis sunkesnė, ir jų valiuta katastrofiškai ėmė pulti.

Tiesa, buvo bandyta Genujos ir Haagos konferencijomis sutvarkyti visos Europos ekonominis ūkis, nes karas suardė prekybos ir pramonės ryšius tarp atskirų valstybių, tačiau to sutvarkymo nepavyko padaryti.

Nepasisekus Genujos ir Haagos konferencijoms, santarvininkai susaukė tar trečią, vadinamąją Londono konferenciją, kurios tikslas buvo atvaduoti Europą iš tos keblios padėties, kurioje ją pastatė Versalės sutartis. Bet ir Londono konferencijoje santarvininkų nuomonės pasirodė tokios skirtingos, kad jų nieku būdu negalima buvo suderinti. Anglai, norėdami, kad Vokietija greičiau susitvarkytų, stengėsi duoti jai įvairių palengvinimų, bet Prancūzai su tuo sutikti nenorėjo. Belgija ir kitos valstybės buvo labiau linkusios palaikyti Anglijos politiką, ir tuo būdu Prancūzija pasiliko visai atsiskyrusi. Susidėjus tokioms aplinkybėms, š. m. rugpjūčio 15 d. Londono konferencija suiro.

Suirus Londono konferencijai, Prancūzų Ministris pirmininkas Poincaré laikė pranešimą, kuriuo stengėsi įrodyti savo griežtos politikos teisingumą. Jis pareiškė, kad Vokietija sąmoningai pati vedanti savo valiutos kritimo politiką, steigdama banku kitose valstybėse, kad jos padėtų pardavinėti vokiškas

markes užsieniuose. Užsienių skolų Vokietija neturėjusi, ir markei kritus jos tarptautinė skola sumažėjusi, o tuo laiku ir Prancūzija ir Anglija turėjusios didelių užsienių ir vidaus skolų. Poincaré pabrėžė, kad Vokiečiai stengiasi Europos akyse atrodyti visai susibankrutavę, kad tuo būdu galėtų reikalauti skolų sumažinimo ir sumokėjimo atidėjimo. Jis pamerkė Anglų nuolaidžių politiką ir pažymėjo, kad Prancūzija nuo savo politikos neatsisakysianti.

Štai ar taip, Vokiečių ekonominė padėtis pasidarė dar sunkesnė. Doleris buvo jau prašokęs net 2.000 vokiškų markių. Toksai vokiečių valiutos katastrofiškas puolimas negalėjo neatsiliepti ir Lietuvos ekonominiame gyvenime.

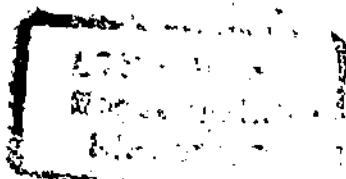
Lietuvos dabartinė padėtis, bendrai imant, keblia. Nemuno ir Neries vandenių sistema—toji pagrindinė Lietuvos transporto gysla—išskirstyta tarp kaimyninių sričių ir valstybių. Lietuvos sostinė, kuri ekonominiu ir politiniu atžvilgiu yra artimiausiai surišta su visa Lietuva, yra okupuota lenkų. Mažoji Lietuva su Klaipėda irgi kabo tarp kūjo ir priekalo. Susidarius tokiai padėčiai, vokiečių valiutos katastrofa jaučiama Lietuvoje dar skaudžiau.

1921 m. ir 1922 m. pradžioje Lietuvoje buvo apie 5 milijardus ostų ir vokiškų markių. Sumažėjus markės kursui, sakykime, tik 3 kartus, padaryti dėl to gyventojams nuostoliai apskaitomi 15 milijardų auks.

Bet bendri Lietuvos nuostoliai dėl vokiečių okupacijos reiškiasi daug didesnėje sumoje. Toji suma, mūsų finansininkų apskaitymu, yra apie 220—225 milijardus auksinų.

Taip dalykui stovint, iškylo būtinas reikalas išleisti savo valiuta. Bet leisti pinigai vienai valstybei pačioje pradžioje, o ypačiai tokiomis sunkiomis aplinkybėmis, yra persunku. Tokiu atveju valstybė dažnai pinigų leidimo darbą paveda kokiam nors nuošaliam juridinui asmeniui ar įstaigai, kuri vadinasi emisijos banku. Emisijos bankas kontroliuoja kitus bankus, diskontuoja tų bankų vertybes, reguliuoja nuošimčius ir pinigų kursą, o kartais eina ir valstybės išdinės pareigas. Toksai emisijos bankas nufarta steigti ir Lietuvoje.

Steigiamasis Seimas šio rugpjūčio mėn. 9 d. posėdyje svarstė ir priėmė Lietuvos piniginio vieneto įstatymą. Š. m. rugpjūčio 16 d. tą įstatymą pa-

skelbė Lietuvos Respublikos Prezidentas. Kalbamojo įstatymo yra 5 §§-ai. Pirmasis paragrafas kalba, kad Lietuvos Respublikos pinigų sistema yra paremta auksu. Piniginis vienetas yra litas, kuriame yra 0,159463 gramo gryno aukso ir kuris yra keičiamas 100 centų.

Antrasis paragrafas kalba, kad piniginio vieneto įvedimo dieną skelbia Finansų, Prekybos ir Pramonės Ministeris.

Trečiuoju paragrafu skelbiama, kad kursuojanti Lietuvoje vokiečių obostai ir markės yra keičiami į litus per tris mėnesius nuo piniginio vieneto įvedimo dienos kiekvieną savaitę ar net dažniau, atsižvelgiant į nustatytą kursą.

Ketvirtasis paragrafas pažymi, kad įvedus litą, visi dokumentai (aktai, vekseliai, sutartys ir t. t.) ir atsiškaičiai bus daromi litais. Visi ankstesni dokumentai, reikalaujant vienai pusei, pildomi litais įmokėjimo termino dienos kursu. Kitų pinigų dienos kursui nustatyti Finansų, Prekybos ir Pramonės Ministeris leidžia instrukciją.

Pagaliau, penktasis paragrafas kalba, kad tą įstatymą vykdo Finansų, Prekybos ir Pramonės Ministeris.

Mūsų valiutos įvedimo terminas, kiek girdėti, skaitomas jau savaitėmis. Iš pradžių į apyvartą bus leidžiami laikini piniginiai ženklai. Tais ženklais eis valstybės paskolos lakštai su tam tikrais antspaudais ir pašto ženklais, kurie pakeis smulkiuosius pinigus. Po trijų mėnesių kaip praneša Finansų Ministeris, tie laikini ženklai bus pakeisti nuolatiniais. Finansų Prekybos ir Pramonės Ministerio įsakymu (š. m. rugp. 26 d.) 1 lito kursas nustatytas 20 ost arba vokiečių markių. Naujų pinigų manoma prispausdinti į 100 milijonų litų.

Kokie gi bus brangumo tie litai? Ar jų valiuta nekris taip, kaip vokiečių markės? Į šiuos klausimus įvairiai atsakoma. Yra net labai pesimistinių nuomonių. Tačiau vis dėlto reikia tikėti, kad mūsų valiutos kursas bus tvirtas ir ne mažas. Lietuva nėra prasiškoliusi kitoms valstybėms taip, kaip, pvz., Lenkija arba Vokietija. Lietuva turi savo valiutai paremti rimtą pagrindą. Lietuva turi daug eksporto produktų.

Visa tai leidžia tikėti, kad atsikratę svetimą valiutą ir turėdami savą, būsime jau visai nepriklausomi, ir materialinė Lietuvos piliečių padėtis—tiek ūkininkų, tiek valdininkų ir karių—tuoj pagerės.

Kz.

Alytaus karžygiai.

Š. m. rugpiūčio mėn. 20 d. 1-is D. L. K. Gedimino pulkas atidarė paminklą žuvusiam karininkui Antanui Juozapavičiui.

Karininkas A. Juozapavičius buvo 1-mo pėstininkų pulko vadas; jis žuvo Alytuje 1919 m. vasario m. 14 d. Tai buvo vienas iš tų vadų, kurie moka patraukti prie savęs kareivių širdis ir kelti jų drąsą ir pasiryžimą. Todėl nenuostabu, kad gediminiečiai jau senai, tuoj jų mylimam vadui mirus, pradėjo manyti apie pastatymą jam paminklo.

Paminklo atsidarymo šventė buvo labai iškilminga.

Iškilnėse dalyvavo L. e. Prezidento p. p. A. Stulginskis, Krašto Apsaugos Ministeris, Armijos Vadas, kariuomenės dalių atstovai, vietos apskrities administracija, įvairios organizacijos ir didelė žmonių minia.

Iškilnės prasidėjo pamaldomis, kurias laikė igulos kapelionas. Pamaldoms pasibaigus, buvo pašventintas paminklas, ir L. e. Valstybės Prezidento p. p. Stulginskis iškilmingai jį atidarė.

Atidarant paminklą buvo laikomos prakalbos. Kalbėjo L. e. V. Prezidento pareigas p. A. Stulginskis, Kr. Aps. Ministeris Majoras Sližys, ir 1 p. p. vadas pulkininkas leit. Skorupskis. Kalbėtojai išskėlė žuvusio karžygio nuopelnus ir ragino imtis jį sau pavyzdžiu tėvynės darbe.

Paminklas pastatytas ant žuvusio kar. Juozapavičiaus; jo kapo pedestalas akmens su įmūrytu kulkosvaidžio skydu. Ant skydo yra parašas, o žemiau—žuvusio karininko Juozapavičiaus atvaizdas ir Vyties kryžius. Paminklo viršuje pastatytas iš patrankos šovinių kryžius. Aplink paminklą—geležinė grandis. Projektą paminklui davė patys gediminiečiai.

Alytus yra Lietuvos vieta, kuri niekad neišdilis ir lietuvių atminties. Čia mūsų kariuomenė yra parodžiusi savo nepergalimą pasiryžimą ir drąsą. Čia, su karin. Juozapavičiumi priekyje, yra žuvę už tėvynės nepriklausomybę daug karžygių. Visiems tiems karžygiams pagerbti yra kilęs naujo paminklo sumanymas. Tą su-

A. Čechov'as.

Numeriuose.

— Klausyk, meldžiamasis! — užpuolė šeimininką paraudusi ir virpanti 47-to numerio gyventoja, pulkininkė Našatyrina. — Arba duokite man kitą numerį, arba aš visiškai išvažiuoju iš jūsų prakeiktų numerių! Tai pragaras! Tik pažiūrėkite, mano dukterys suaugę, o čia diena ir naktis vienas tik šlykštybes tegirdi! Ką tai panašu? Diena ir naktis! Kitą kartą jis tokį dalyką paleidžia, kad tiesiog ausys vysta! Tiesiog kaip vežėjas! Dar gerai, kad mano vargšės mergaitės nieko nesupranta, o tai nors į gatvę su jomis bėk... Jis ir dabar kažką kalbėjo! Jūs pasiklausykite!

— Aš brolyti tu mano, dar geresnį atsitikimą žinau, — pasigirdo užkimes bosas iš kaimyninio numerio. — Ar pameni poručiką Družkovą? Tai tas pats Družkovas daro vieną kartą klopštosu geltoną į kam-

pą ir, kaip žinai, iš įpratimo aukštai koją iškėlė... Staiga kažkas trres! Iš pradžių manė, kad jis biliardo gelumbę suplėšė, o pasirodė, brolyti tu mano, kad tai jo Jungtinių Valstybių visos siulės suiro. Taip aukštai iškėlė bestija koją, kad nė vienos siulės nepaliko... Cha-cha-cha. O čia tuo laiku ponijų buvo... tarp kitų ir žmona to seiliaus podporučiko Okurino... Okurinas įsiuto... Kaip jis, girdi, drįsta elgtis nemandagai prie jo žmonos? Žodis po žodžio... juk žinai mūsiškius! Siunčia Okurinas pas Družkovą sekundantus, o Družkovo nė kvailo būta ir pasakytą... cha-cha-cha... ir pasakytą:

— Tegū jis siunčia nė į mane, bet į siuvėją, kuris man tas kelnes siuvo. Jis juk kaltas!

— Cha-cha-cha... Cha-cha-cha!

Lilė ir Milė, pulkininkienės dukterys, sėdėjusios prie lango ir parėmusios diktokus žandelius kumščiais, nuleido akėles ir paraudo.

manymą solidarlingai yra palaikę dėkingi Lietuvos piliečiai. Jo statymui yra jau paaukoję šie asmenys ir įstaigos: L. e. V. Prezidento pareigas p. A. Stulginskis—10.000 auks., Alytaus Ūkio Bankas—18.000 a., Kipras Petrauskas—15.000 auks., Lietuvos Ūkio Bankas—10.000 auks., Lietuvos Prekybos ir Pramonės Bankas—5000 auks., Finkelšteino ir B-vės Bankas—5000 auks., V. Gura—5000 auks., Pilstituvė „Žvaidė“—5000 auks., C. Zupavičius—2500 auks., C. Černevičius—2500 auks., M. Levinzonas—1500 auks., po 1000 auks.—Min. Pirm. Galvanauskas, Kr. Aps. Min. Majoras Sžys, Kan. J. Tumas, K. Norkus, Ch. Verbelinskis, D. Rekakas, Kun. J. Albavičius, Komercijos Bankas, J. Aukštuolis; Varėnos Žydų Bendruomenė—658 auks; po 500 auks.—p. Galvanauskienė, Žebrauskis, Rachmielevičius, X, Rinkevičius, A. Norlianskis, S. Kubelskis, J. Chazanavičius, Prancūzų atst. Padovani; po 300 auks.—Volteris, Rozanevičaitė, P. Brazdis K. Krajevskis, Kun. Kaikauskis; po 200 auks.—X, J. Mikšys; po 150 auks.—A. Skvirblytė; po 126 auks.—Kun. Šapara; po 100 auks.—Dr. J. Staugaitis, P. Valavičaitė, Liaskytė, J. Idrelis, Syrjatovičaitė, F. Bartkevičienė, Kun. T. Žilius, S. Puišys, J. Rozenbliumas, J. Avižienis, P. Ruseckas, P. Kuzminskis, E. Viskutienė, Pr. Radževičius, X (pavardė nėjskaitoma), Kan. J. Stau-

gaitis, M. Marma, X, Andrikis, Skripkus, Pr. Pugaitis, X, Č. Lendsbergis, D-ras K. Grinius, K. Narliauskis, G. Aronsonas, Kun. V. Sabaliauskas, N., St. Grabliauskas; po 50 auks.—J. Pikčilingis, L. Vailionis, Lekeckas, Ch. Vlodovskis, Ludovičaitė, X, M. Kasakaitytė; Fantinė loterija Alytų—49.761 auks., Rinkliava Alytų—8.812 auks., Alytaus apskr. Viršininkas surinko—8.807 auks., V. Bunta surinko 6.600 auks. Pelnas iš koncerto—5.444 auks. Pelnas iš vakaro—5000 auks., Alovės Komitetas surinko 4307 auks., Stakliškės Komitetas surinko 3.936 auks., Metelių Komitetas surinko 3.200 auks., Rinkliava Birštone—3000 auks., D-ras Janavičius surinko 1750 auks., Nemunaičio Komitetas surinko 1.727 auks., Zilinskas surinko 1.451 auks., M. Misiunas surinko 1.208 a., Antnemunio Komitetas surinko 1.015 auks., Kun. J. Valaitis surinko 860 auks., V. Runta surinko 602 a., Perlojaus Komitetas surinko 600 auks., Nemajūnų Komitetas surinko 550 auks., Varėnos Komitetas surinko 542 auks.

Tuo būdu iš viso surinkta 210.252 auks. Suma gana graži. Rsikia palinkėti alytiečiams tolimesnį pasisekimo.

Y.

A. a. Vladas Merkevičius,

buvęs 5 pėst. D. L. K. Keistučio pulko 2 kulk.
kuopos grandinis.

Nors jau praėjo gana ilgokas laikas po jo mirties (mirė š. m. kovo mėn.), bet tik dabar sužinojęs apie jo mirtį, negaliu praeiti nepaminėjęs jo garbingos atminties.

Vėlionis kilęs iš Vilkaviškio aps., Paežerių valsč., Žiurių-Gudelių kaimo. Pradėjęs rinktis Lietuvos kariuomenei, 1919 m. sausio m., jis palikęs namus stojo į ją savanoriu Kaune.

Įstojęs į kariuomenę vėlionis gerai suprato, kad silpnai ir nedidelei Lietuvos kariuomenei, kovose su daug stipresniu ir didesniu priešu, reikia pasiaukojimo, išvermės, narsumo. Ir toks jis buvo. Kareivinėse, karo lauke — visada jis buvo linksmas, į kovą ėjo juokuodamas.

Kovose pirmą kartą man teko su juo pasižinti 1919 m. rugpiūčio m. Daugpilio rajone. 1919 m. rug-

piūčio 30 d., mūsų batalionui užėmus Kalkūnus ir puolant Grivę, teko tai kuopai, kur buvo vėlionis, eiti į pagalbą puolančioms dalims. Išgirdę smarkų šaudymą, kai kurie kareiviai nusiminė, bet vėlionis pradėjo juos drąsinti, juokuodamas, pašiepdamas priešą ir dainuodamas. Dingo nusiminimas, ir visi ėmė juokuoti ir ėjo linksmi pirmyn.

Vėlionis kovose visada buvo drąsus ir pavyzdingas.

Puolant ties Ezerėnais rusus, nuo smarkios jų ugnies teko kuopai kiek pasitraukti į mažiau pavojingą vietą, kad iš ten vėl pasituošus tolimesniam puolimui. Vėlionis, narsiai darbuodamasis prie kulkosvaidžio, nepastebėjo savų atsitraukimo ir pasiliko vienas su kulkosvaidžiu. Negalėdamas išnešti kulkosvaidžio, nemanė jo palikti ir ryžosi gintis iki pasku-

— Dabar jūs girdėjote? — tęsė Našatyrina, kreipdamasi prie šeiminko.

— Ir tai, jūsų nuomone, nieko nereiškia? Aš, gerbiamasis, esu pulkininkienė! Mano vyras yra karo viršininkas! Aš neleisiu, kad beveik man akyse kažin koks vežėjas kalbėtų panašias šlykštybes!

— Jis, tamstete, nėra vežėjas, bet štabo kapitonas Kikinas... Iš didžiųjų.

— Jei jis jau taip pamiršo savo didingumą, kad kalba, kaip vežėjas, tai jį reikia dar daugiau neapkęsti! Vienu žodžiu, nekaltėkite, bet malonėkite imtis priemonių!

— Bet ką aš galiu, tamstete, padaryti? Ne jūs vienos skundžiatės, visi skundžiasi. — bet ką gi aš su juo padarysiu? Ateini pas jį į numerį ir pradėsi gėdinti!

„Jono Hanibalai! Bijokitės Dievo! Ne gražu!“, o jis tuojau prie veido su kumščiais, ir įvairūs žodžiai: „Imkie, įkaskie“ ir tt. Šlykštybės! Iš ryto nubus ir ims

vaikščioti korydoryje vienom, atsiprašant, apatinėm. Arba girtas būdamas, paims revolverį ir pradės leisti kulipkas į sienas. Dieną vynelį geria, nakčia kortomis kertasi... O po kortų peštynės... Nuo gyventojų nejauku!

— Kodel gi jūs neatsakote tam niekšui?

— Nejaugi tokį dūmais išrūkysi? Įsiskolino už tris mėnesius, jau mes ir pinigų neprašome, tik išeik, padaryk malonę.. Teisėjas priteisė, kad jis apleistų numerį, o jis griebėsi ir apeliacijos, ir kasacijos, taip ir traukia... Vargas, daugiau nieko! Viešpatie, o koks tai žmogus! Jaunas, gražus, protingas... Kada neišgėręs, tai geresnio žmogaus nereikia. Aną dieną nebuvo gėręs ir visą dieną tėvams laiškus rašė.

— Nelaimingai tėvail — atsiduso pulkininkienė.

— Aišku, nelaimingai! Argi malonu turėti tokį vėljavaikį? Ir bėra jį, ir iš numerio veja, ir nėra tos dienos, kad už skandalus nebūtų teisiamas. Bėda!

tinio šūvio, o pritrūkus šovinių — sunaikinti kulkosvaidį ir gyvas nepasiduoti j nelaisvę. Rusai, pastebėję tarškantį kulkosvaidį pradėjo šį pulti. Velionis pamatęs grandinę priešų dar smarkiau ėmė šaudyti, nors vienam šaudyti buvo nepatogu ir sunku. Antras kulkosvaidis, būdamas užpakalyje, pastebėjo savo draugą pavojuje ir suradęs tinkamesnę poziciją apšaudė priešą ir privertė jį pasitraukti.

Antrą kartą ties Kalkūnais priešo artilerija išblaskė mūsų kuopą. Velionis irgi pasiliko vienas su kulkosvaidžiu, nors aplink jį sprogo granatos ir apdrabstė jį ir jo kulkosvaidį žemėmis. Prie kulkosvaidžio

jis buvo pirmu numeriu, paskiau buvo paskirtas skyrininku.

1920 m. balandžio mėn. buvo paleistas iš kariuomenės kaip nešaukiamų metų savanoris, ištarnavęs pasižadėtą laiką kariuomenėje.

Už narsumą buvo apdovanotas 1 rūšies 1 laipsnio Vyties kryžiumi.

Mirė pakirstas džiovos.

Ilsėkis, drauge, toje gimtojo žemėj, kurią gynel nuo priešų!

Ginklo draugas.

Kitų valstybių armijos.

Amerikos kariuomenė.

Amerikos senatas dauguma balsų (40 prieš 21) pravedė sausumos karo pajėgų įstatymą kariuomenės sudėtis nustatyta 135.000 žmonių.

Tame pat posėdyje buvo priimtas įstatymas, kuriuo kariuomenės išlaikymai 1923 metais skiriama 334 milijonai dolerių.

Amerikos pėstininkų divizija taikos metui nustatoma tokia:

- 554 oficeriai (iš jų 4 generolai),
- 10.385 kareiviai (iš jų 1612 puskarininkų ir grandinių),
- 1314 raitijos arklių,
- 1306 gurguolių arklių,
- 2373 gurguoles mulų,
- 162 raitininkų mulų,
- 16 šiaip mulų,
- 22 patrankų 37 m. m.
- 24 mortiros 3 col.

- 48 patrankos, 75 m. m.
- 24 kovos vežimų (šarvuotų automobilių),
- 162 kulkosvaidžiu,
- 35 kulkosvaidžiai aeroplanams šaudyti,
- 334 revolveriai,
- 4128 šautuvai,
- 424 automatiniai šautuvai,
- 288 šautuvai granatoms mėtyti,
- 13 aeroplanų,
- 104 dviračių,
- 120 motociklų,
- 43 automobilius važinėjimui,
- 10 sanitarinių arklinių vežimėlių,
- 10 sanitarinių automobilių,
- traktorių,
- 1262 įvairių vežimų.

Mobilizuotos divizijos skaičius siekia iki 20.000 žmonių.

B. B.

Latvių nuomonė apie senąją Lietuvos valstybę.

„Latvijas Kareivis“ Nr. Nr. 101 ir 107 išspausdino įdomią nuomonę apie žemgalių ir prūsų reikšmę senajai Lietuvos valstybei kuriantis, kuri parodo latvių pažiūras į mūsų praeitį apskritai; ji yra išversta lietuvių kalbon „Lietuvos“ Nr 182 (1004). Tos pažiūros labai originalės ir kai kur gal ir teisingos, bet latviai

perdeda tą žemgalių ir prūsų reikšmę išskeldami juos kone į padangę ir kartu veik visai neigdami pačių lietuvių (aukštaičių) reikšmę valstybę kuriant; latvių nuomone, ji beveik lygi nuliui.

Galima su autorium sutikti daug kame, kur jis pasakoja apie baltų rasės (lietuvių, latvių ir prūsų) ko-

— Vargšė, nelaiminga žmona! — Atsiduso pulkininkienė.

— Jis, tamstele, nevedęs. Kur jam! Kad tik viena galva būtų sveika — ir už tai reikia dėkoti Dievui..

Pulkininkienė perėjo iš kampo į kampa.

— Nevedęs, jūs sakote? — paklausė ji.

— Ne, tamstele.

Pulkininkienė vėl perėjo iš kampo į kampa ir kiek pamastė.

— Hm!.. Nevedęs... — tarė ji užsimasčiusi —

Hm!.. Lile ir Mile, nesėdėkite prie lango — traukial kaip gaila! Jaunas žmogus ir taip pasileido! O vis dėl ko? Nėra geros įtakos! Nėra motinos, kuri... Neapsivedęs? Na, štai.. taip ir yra.. Būkite taip geri, — tęsė pulkininkienė minkštai, pamasčiusi: — nueikite pas jį ir manų vardu paprašykite, kad jis... susilaikytų nuo išsireiškimų... Pasakykite: pulkininkienė Našatyrina prašė... Pasakykite, kad su dukterimis 47-m numerį gyvena... iš savo dvaro atvyko...

— Klausau.

— Taip ir pasakykite: pulkininkienė su dukterimis. Lai nors ateis atsiprašyti... Mes po pietų visomet esame namieje. Ach, Mile, uždaryk langą!

— Bet kodėl jums, mama, patiko tas... vėjavaišis? — tarė Lile šeiminkui išėjus.

— Radote ką prašyti! — Girtuoklis, nenuorama, driskius!

— Ach, nekalbėk, ma chère!.. Jūs amžinai taip kalbate, na ir.. štai turit! Ką gi? Koks jis būtų, bet vis tik niekinti neverta..

Kiekvienas augalas žmogui naudingas. Kas žino? — atsiduso pulkininkienė, rūpestingai žiūrėdama į dukteris. — Gal būt, čia jūsų likimas. Apsirenkite dėl visa ko...

Vertė J. Š.

vą prieš vokiečių veržimąsi į rytus XIII ir XIV amžiuose, tik be reikalo jis mano, kad toji kova truko tik šimtą metų, tuo tarpu gi ji tęsėsi daugiau kaip du šimtu metų (nuo 1200 — 1422 m.).

Visai teisingai autorius sako, kad Latvijoje visos kovos sunkumas gulo ant žemgalių pečių. Ištikrųjų jų broliai lietgaliai (latgaliai), buvo pasingiausi tarp kitų baltų rasės dalių (o ne aukštaičiai, kaip mano autorius). Jie ne tikai nesipriešino vokiečiams, bet dargi padėjo, jiems geruoju pasidavę, kariauti su savo broliais žemgaliais, aukštaičiais ir kitais baltais. Kūrai iš pradžių gynėsi, bet vėliau netesėdami pasidavė ir elgėsi kaip ir lietgaliai. Todėl tos dvi baltų giminės, ypač lietgaliai, nustojo mažiausia žmonių aukų. Taip išlikę gyvi, jie užėmė paskui daugumą išnaikintų arba pasitraukusių žemgalių vietų ir vėliau sudarė latvių tautą. Žinoma, čia daug prisimaišė ir livų, kurie buvo ne baltų kilmės, ir todėl latvių kalba taip nutolo nuo lietuvių. Ištikimai bernaudojami vokiečiams, jie užtat nenutauto: vokiečiams turint paklusnių latvių nebereikėjo kolonizuoti kraštus vokiečiais.

Kitai atsitiko su Prūsais. Jie buvo nepaklusnūs, todėl buvo naikinami, žudomi arba bėgo kaip ir žemgaliai Lietuvon. Jų gi vietoje įsikūrę vokiečių kolonistai, o prūsų likučiai paskui suvokietėjo.

Sudavus ir nadravus (Rytų Prūsijoje) autorius laiko jotvingių giminėmis. Jeigu tai būtų tiesa, tai galėtume sakyti, kad jotvingiai buvo artimesni lietuviams aukštaičiams negu prūsams, nes ten kai kur išlikę lietuvių ir dabar tebekalba artima aukštaičiams tarme. Tuo tarpu prūsų kalba, kaip galima spręsti iš jos liekanų raštuose, buvo daug tolimesnė lietuvių kalbai negu dabartinė latvių. Bet dauguma istorikų spėja, kad jotvingiai buvę artimesni prūsams negu lietuviams, nors iš jų kalbos jokių raštų neliko. Jeigu taip, tai nadravai, o gal ir sudavai, buvo ne jotvingiai, bet aukštaičiai.

Nors tikrų skaičių iš tų laikų ir neturime, bet galime patikėti autoriui, kad iš vokiečių nukariautų prūsų ir latvių žemių XIII amžiaus galėjo atvykti Lietuvon kelios dešimtys tūkstančių karių, o bendras prūsų, jotvingių ir žemgalių emigrantų su šeimynomis skaičius galėjo siekti ligi 200 tūkstančių. Tiesa, kad tais laikais tai buvo labai žymus skaičius. Be abejo, tai labai padėjo plėtotis ir laikytis Airiogalos kunigaikščių (Vytenio, Gedimino) dinastijos įkurtai valstybei. Bet kada tos valstybės sienos pasiekė Oką, Doną ir Krimą, t. y. XV amžiaus pradžioje, tie ateiviai, išgyvenę Lietuvoje daugiau kaip 100 metų, seniai jau buvo susilieję su lietuviams aukštaičiais ar žemaičiais; nes ir pats autorius pripažįsta, kad skirtumas tarp atskirų giminių kalbų tuomet buvo visai nežymus, mažesnis, negu tarp Baltijos latvių ir lietgalių tarmių.

Taigi autorius perdeda tų ateivių reikšmę Lietuvos valstybei, visai klaidingai sakydamas, kad aukštaičiai buvo visumet pasingiausi tarp kitų baltų rasės dalių. Tiesa, aktingiausi tarp baltų giminių buvo jotvingiai ir prūsai, bet jie pirmieji ir žuvo, nes jų aktingumas nesireiškė valstybės kūrimo. Po jų pirmą vietą ir užima kaip tik aukštaičiai. Tą savo aktingumą jau jie pareiškė daug anksčiau, dar vokiečiams tik atėjus į Padoauguvį, būtent jau XII amžiuje.

Jau XII amžiuje lietuviams aukštaičiai dažnai puldinėjo Livoniją, Pskovą ir Novgorodą, o Polocko žemėje jau nebesutikdavo jokie pasipriešinimo. Henrikas latvis Livonijos metraštyje vadina lietuvius galingiausią tuomet tuose kraštuose tautą. Jis taip rašo apie lietuvius: „buvo tuomet lietuviams viešpataujanti visoms tautoms tuose kraštuose, ir krikščionims ir pagonims, ir mažai kas dėl jų drįso gyventi savo namuose, ypač latviai, kurie palikdami savo namus, ieškojo pasislėpimo miškų tankynėse ir tai negalėdavo ištrūkti

nuo jų. Bėgo rusai per miškus ir sodžius nuo lietuvių, kad ir nedidelio skaičiaus, kaip bėgo kiškiai nuo medžiotojų, ir buvo livai ir latviai lietuvių maitas, lyg netekusios ganytojo avys vilkų nasruose“. Iš tos kronikos matyti, kad lietuviams darydavo tolimus žygius per Livoniją į estų kraštą, per jūrą į Ezelio salą ir t. t.

Iš pradžių aukštaičiai, kaip ir anksčiau jotvingiai bei prūsai, darydavo karo žygius tik norėdami pasiplėsti. Bet tryliktame amžiuje atsiradus pavojui iš vokiečių pusės aukštaičiai pradėjo spiestis į vieną valstybę. Juos sujungė gabus karalius Mindaugas ir pradėjo kariauti gudų žemes jau sodindamas ten savo kunigaikščius lietuvius. Žemaičiai, kurie taip pat XIII amžiuje parodė savo aktingumą, jam pasidavė nenoromis. Paskiau, kada Mindaugas buvo priverstas atiduoti žemaičius vokiečiams, jie pirmieji sukilo prieš vokiečius, išvadavo iš vokiečių jungo kūrų ir žemgalius ir jų padedami perėjo net Dauguvą. Čia prisidėjo ir Mindaugas su aukštaičiais. Bet lietgaliai tada neparodė jokio aktingumo pasilikdami ištikimi vokiečiams; matyti, dar nebuvo užmiršę senųjų aukštaičių skriaudų. Mindaugas su aukštaičiais padėjo ir prūsams nusikratyti vokiečių jungo.

Taigi lietuviams ne tik patys vieni atsigynė nuo vokiečių, bet ir kitoms baltų giminėms padėjo išsivaduoti nuo dar tada nelabai įsigalėjusių vokiečių. Jeigu ne perankstyva Mindaugo mirtis, gal būtų vokiečiai nebeatsigavę. Bet mirus Mindaugui, prasidėjo kunigaikščių tarpusavio kovos, kaip panašiai buvo tada Lenkuose ir Rusuose; ir tai leido vokiečiams vėl įsigalėti.

Tik XIII amžiaus pabaigoje Airiogalos kunigaikščiai vėl sujungė visą Lietuvą — aukštaičius ir žemaičius — į vieną valstybę, išplėtę jos ribas, kaip jau aukščiau buvo sakyta. Taigi tik XIII amžiaus pabaigoje atėjo pagalba Lietuvai iš kitų baltų giminių, bet jie tokios didelės reikšmės neturėjo, kaip mano latviai. Į autoriaus klausimą, kur dingę šie, tėviškės nustojusių, kariautojų ainiai, jau buvo atsakyta, kad jie susiliejo su lietuviams į vieną tautą.

Visai teisingai autorius sako, kad ištikimiausia kariuomenė paprastai būdavo sodinama kartu su šeimynomis pasieniuose; bet be reikalo jis mano, kad toji kariuomenė kaip tik ir buvo prūsų ir žemgalių išėiviai. Viena, kad tie išėiviai jau buvo mirę XIV amžiaus pabaigoje, kada lietuviams įsigalėjo į Rytus nuo Dniepro Černigovo gub.; antra, jeigu jų ainiai dar būtų nesulietuvėję, tai nebūtų sudarę ir tos ištikimosios kariuomenės, nes kas gi gali pasitikėti labiau svetimais išėivais negu savais. Taigi, tos Lietuvos valstybės kolonijos, kaip autorius sako, ištikrųjų yra liekanos senų įgulų, kurioms buvo pavesta saugoti sieną nuo rusų ir totorių. Bet jos susidėjo netik iš prūsų — žemgalių, kurie be lietuvių būtų labai tolimi vieni kitiems, o daugiausia iš tų pačių lietuvių aukštaičių ir tik mažumoje iš tų ateivių sulietuvėjusių ainių. Todėl ir iš tikrųjų ten gyventojai kalbėjo lietuviškai.

Jeigu senoji Lietuvos valstybė ir ne visai vienų aukštaičių pajėgomis įkurta, tai visgi lietuviams aukštaičiai jos kūrimo vaidino svarbiausią rolę. Ir autorius pripažįsta, kad tuo laiku žemaičiai, kartu su dalimi išėivių saugojo vakarų sienas nuo kryžiuočių (o aš pridėsiu, ir šiaurėje nuo kalavijuočių) o ta kova su vokiečiais buvo labai sunki ir negalima buvo dažnai atitraukti nuo sienų tolesniems žygiams ligi Juodųjų jūrų ir Krimo. Todėl Algirdas pasidalijo su Keistučiu valstybės valdymą ir sienų gynimą. O kad Algirdo ir Vytauto kariuomenėje buvo ir tų išėivių ainių, tai tai visai nereiškia, kad tie išėiviai ir valstybę įkūrė ir išplėtė. Juk turkų kariuomenėje buvo daug gerų ir ištikimų kariautojų jančarų, kurie buvo graikų arba sla-

vių, kilimo, bet tai nereikia, kad jie turkų valstybę įkūrė. Pagaliau nėra jokio pamato manyti, kad tie išeiviai ar jų ainiai būtų sudarę atskiras kariuomenės dalis arba net jos branduolį, kaip mano autorius. Tam mes neturime jokių istorinių davinių.

Ta didžioji Lietuvos valstybė žlugo ne todėl, kad ji rėmėsi, kaip autorius mano, ne pačia lietuvių tauta, o kaip tik atvirkščiai, todėl, kad ji pradėjo remtis ne pačia lietuvių tauta. Be reikalo čia autorius riša valstybės žlugimą su emigrantų skaičiaus mažėjimu. Emigrantų daugiau bėgo į Lietuvą nuo vokiečių jungo tik XIII amžiuje, vokiečiams tik vėl tas šalis nukariavus, o vėliau nuo XIV amžiuje jų visai nebuvo arba, jei ir buvo, tai tik atskiri atsitikimai; ir tai nebekariautojų, o tik vergų bėgimas; jie Lietuvai, žinoma, maža ką tepadėjo kariauti ir gintis. O Lietuvos valstybė išliko nepriklausoma net ligi XVI amžiaus, o visai žlugo tik XVIII amžiaus pabaigoje.

Kodėl gi iš tikrųjų žlugo ta didžioji Lietuvos valstybė? Į tą klausimą atsakyti galima labai daug. Tam buvo labai daug priežasčių. Pirmoji gal bus, kad ji buvo per didelė, nes etnografinė Lietuva tesudarė vos 1/10 dalį visos valstybės ploto ir beveik pusė gyventojų buvo gudai, ukrainiečiai ir kiti, kurie mažai tesirūpino jos likimu. Antra priežastis, tai — tas pats aktingiausio ir ištikimiausio valstybės elemento siuntinėjimas į tolimas, svetimas šalis, kur jis neturėdamas ryšių su savaisiais ilgainiui nutauto ir nutolo nuo Lietuvos reikalų supratimo. Trečia — pačių Lietuvos kunigaikščių tarpusavio kovos ir nesantaika ir galop išsigimimas; o tais laikais kunigaikščio asmuo labai

daug reikė ir nuo jo gabumų priklausė visa valstybės galia. Ketvirta — aktingiausio valstybės luomo nutautimas. Galop, svarbiausia, tai — unija su lenkija, kuri ir privedė valstybę prie pražūties savo bajorų savivalybe, netvarka, netolerancija, svetimtaučių ir nekatalikų persekiojimu ir t. t.

Mes lenkus gerai pažįstame iš praeities ir dabar matome, kad jie nieko iš praeities neišmokė ir vėl taip elgiasi ir tvarkosi kaip ir senovėje; jie eina tais pačiais keliais ir prieš prie to pat galo. Žinodami, ką tai reiškia, mes ir nenorime su jais jokios unijos, nes nenorime vėl su jais žūti. Latviai gi to visai nesupranta, patys lenda į jų spastus ir mums dar juos perša. Jie nežino ir nemato, kad Lenkija kaip ir Rusija, kad ir didelė, bet supuvus ir neilgai tepatvers. Matyti, latviai jau taip įprato vergauti, kad nebemoka ar nebegali nepriklausomi pabūti. Pirmiau mielai vergavo vokiečiams, paskui dar geriau rusams, o dabar patys nori pasiduoti lenkams. Gaila mums brolių latvių, bet ką gi darysi, kiekvienas gyvena savo protu. Bet mes šiuo kartu jų pėdomis neisime; gera valia nevergavo niekam mūsų proseniai, nevergausime ir mes. Geriau žūsime ligi vieno, bet nepasiduosime. O jeigu mus ir nugalėtų, tai neilgam, nes vėl atsikelsime, vėl kovosime, ir galų gale laimėsime; nes laimi tas, kieno dvasia laisva ir nepriklausoma, o ne tas, kuris geruoju užsideda sau pančius. Gal kada broliai latviai ir susipras, tik kad nebūtų, jau pervėlu. Mes gi jiems linkime greičiau susiprastį ir atsisakyti nuo jų pavojingų ryšių.

Kepalas.

Žvalgybininko atsiminimai.

(Tęsinys)

III.

Kiek Žvalgybos darbo rezultatai yra valstybės gyvenimui peikšmingi, tiek jos technikos pusė. Jos vykymas ir įvykių išsivystymas psichologijos, takto sumanumo atžvilgiu, įdomus. Tik tos pačios įdomiausios smulkmenos dažniausi lieka visuomenei nežinomos, ar tai konspiracijos dėliai, ar tai tiesiai nesiradus kaim jų paskelbti, kaip ir apskritai Žvalgybos darbo žymiausi įvykiai spaudoj vos vos pažymima, gi apie tokius įvykius užsieny visi laikraščiai visą savaitę triūbytų.

Jei imtum pavyzdžiui, kad ir P. O. W. byla. Tai istorijos įvykis; kas jos nežino, savaip neįvertina. Bet kaip tas samokslas susektas, kaip ta organizacija aptikta, tai gal tik vienas kitas pilietis težino. Plačiojoje visuomenėje dažniausiai yra toks ūpas manyti, kad susekti organizacija ar priešvalstybinis samokslas, tai reikia arba labai vikriai užgirsti ką apie tai kalbant, arba tiesiog kratyti, ieškoti, kol aptiksi. O kad yra tam tikri metodai ir sistema, kad to reikia mokytis, kad tai ką paprastai kokie „dalikatnūs“ piliečiai (dažniausiai nukentėję) pasibiaurėdami „šnipinėjimų vadina“ yra nelengvas ir nevisiems įmanomas, pasakysiu, specialis mokslas, tai daugumai ir į galvą neateina. Žvalgybos srityje esti tiek skuboti ir kartu tiek supinti komplikuoti uždaviniai, kad naktimis sėdi, kol galų gale sugalvoji planą ar išieji.

P. O. W. byloje be visa to, yra dar gražus ir galbūt šiol vienintelis pavyzdys skaitaus lietuviškos pat-

riotingumo. Jos vardą istorija visumet minės. Lenkaitis P. O. W. organizacijos narys įsimyli į gražytę, skaitveidę lietuvaltę, ir viską, viską jai pažada, bet tik jos meliū pelnytų. Ji nori nedang. Pasakyk; išduok visus lenkų Lietuvai daromus klastingus planus. Ir rezultate P. O. W. byla, gi šiandadūšis lenkutis taip šios kilnios lietuviškos melės ir nematė.

Įdomus tas asmo toliau. Rodos jau kiek pakenkęs lenkams ir (nežiūrint kuriais motyvais) daug gera Lietuvai padaręs, turėtų visuomet Lietuvai sau prieglaudos ieškoti. Jis po to tarnauja Žvalgybos Skyriuje, darbuojasi, seka lenkus. Bet tik kas tai ne taip. Čia vadovaujanti Žvalgybos Skyriaus akis mato, jaučia ką tai negera. Ir staiga areštas. Visi stebisi, pečiais gūžčioja. Už ką? Kas gi paaiškėjo? Jis vėl lenkų organizacijos narys, stūndia lenkams žinias apie lietuvių kariuomenę, jos skaičių ir padėtį. Būt kur rastas lenkų organizacijos mandatas?

Konverte už raudono pamušalo! Ten rodos niekam ir į galvą nebūtų atėję pažiūrėti. O kiek atsikimū kilokių, pavyzd. popieroso gilzų, kaklaraiščių, baltoje krakmolo apykaklėje ir kt. rastą didžiausios svarbos dokumentai. Žinomi atsitikimai, kada kariuomenės šnipai daro sau pasižymėjimus mėgdami ant laibo siūlo mazgelius, (telegrafo sistema) ir paskui su tais siūlais ką nors susiūva, perėję gi laisvai tuos pasižymėjimus sunaudoja. Ir daug dar kitokių atskiru atsitikimų.

Antanas Žemaitis

✓ Juozas Žengė.

Dalgis sužvango, gėlės nusvyro,
Perlai, žemčiūgai žemėn pabyro,
Saulė išėjo, rasos nukrito,
Deimanto dalgis saulėj sušvito.

Dobilas vyras lyg ašarėlė
Širdį prie saulės maldai pakėlė.
Dalgio žengimas drebina pievą,
Rūstina upę, stebina ievą.

Bernas sumojo... Dalgis pakirto
Gyvą siūlą, gėlės išvirto.
Bernas vėl suka, dalgį sumoja,
Rasos ir dalgis saulėj liepsnoja.

Dalgis sužvango, gėlės nusvyro,
Perlai, žemčiūgai žemėn pabyro,
Saulė išėjo, rasos nukrito,
Deimanto dalgis saulėj sušvito.

Žąsųs.

Aukštai danguje skrenda ilga virtinė žąsų. Jos
lekia į pietus ir kažką tarp savęs gagna.

Skardūs, drąsūs garsai lekia į žemę.

Apie ką jos gagna, delko ginčijaš, karščiuojasi,
ką ir kuo tikina?..

Ne aš, kur liūdnas seku jas laisvai lekiant, galiu
suprastį jų laisvą gagenimą.

Aš tik jaučiu jame kažką artima, brangu, laukia-
ma. Lekianti iš aukštybių garsai gaivina, masina į sa-
ve, bet silpnumo, nepasiekiamo troškimo jausmas be-
vilčiu ilgėsiu sunkiai, skaudžiai slėgia krūtine, ir aš
liūdnas seku tolimą lekiančią virtinę...

Ne aš vienas klausausi tų garsų.

Jie veikia ir tas aure naminės žąsųs, kur tingėda-
mos sutūpė lankoje ir nenoromis peša žolę.

Jos tiesia savo ilgus baltus kaklus, lenkia į šoną
galvas, nervingai vaikšto iš vietos į vietą.

Tos, kur jaunesnis, pradeda retkarčiais apie kažką
rūpestingai gagenti.

Senės įbedė į žemę snapus ir dedasi nieko ne-
girdinčios ir nematančios.

Bet aure iš viršaus pasigirdo garsūs šauksmai;
visas pulkas sugageno kartu.

Ar jis pastebėjo lankoje naminės žąsųs ir šaukė
jas pas save į erdvę, ar tat buvo džiaugsminga daina
skaisčiai, tekančiai ties žeme saulei — nežinau.

Tačiau naminės žąsųs suprato tą šauksmą.

Jos pakilo iš savo vietų, nubėgo, sunkiai suplas-
nojusios sparnais į žemę, ir staiga su gagenimu ku-
ris rodėsi plaukiąs iš aukštybių, pakilo į orą...

Džiaugsmingas jų gagenimas galinga banga pa-
sklydo danguje, ir tolimos virtinės juodi taškai sus-
tojo, numirė vietoje.

— Kilkitė!.. Į laisvę ir šviesą!.. — šaukė iš
viršaus laukinės žąsųs.

— Pirmyn!.. Mes su jumis!.. Lekiamė!.. —
atsakė apačioje įsikarščiauvę balsai...

Džiaugsmingai, su baime ir viltimi suplakė mano
širdis.

— Greičiau!.. Dievė padėk!.. Pirmyn, pirmyn!.. —
šnibždėjo be prasmės mano virpančios lūpos...

Bet sočios riebios naminės žąsųs jau leidosi žė-
myn. Jos smarkiai puolė į žemę, sunkiai kvepavo
ir karščiaivosi.

Jauniklės dar bandė kilti, kažin ką šaukė tiesda-
mos kaklus į bėgantį toli danguje pulką, ir meldimas
ir susisielojimas girdėjosi tame šauksme... O senės,
piktos ir susigėdusios, murmėjo, lyg teisindamosis,
lyg pykdamos, ir matydamos žilą seną kerdžių kelian-
tis ir imant į rankas ilgą žagarą, pačios nuėjo į jį...

Aukštai danguje, drąsiai ir garsiai gagentamos,
vėl lekia pirmyn pilkos laukinės žąsųs, o pro mane,
gailiai klykdamos, bėga jos baltos, riebios aptingusios
sesers, skaudžiai varomos supykusio kvailo senio...
O aš sėdžiu prie slenksčio savo paniūrusių, nejaukių
namų, ir vėl juodas nepermatomas ilgėsiu siaučia
mano sielą, ir nykios mintys, kaip grabo kirmėlės,
sunkios, aptingusios, vartosi smegėnyse, ir galvą
skauda begalinis skausmas, nėra manyje valios, nėra
noro, nėra vilties...

— Drąsios, tvirtos laukinės žąsųs! Jūs lekiatė
į mano tolimą gimtinę, į skaisčios šviesios saulės
kraštą. Jūs nugalėsitė visas kliūtis, išlaikysitė visus
sunkumus, ir kvapieji laukai džiaugsmingai priims jus
į savo glėbį, medžiai puikuoniai linksmai šnibždės,
laisvos šiltos mėlynųjų marių vilnis giedos jums be-
galinę laisvės giesmę.

Garbė drąsuoliams! Garbė laisviesiems!..

Mano siela lekia su jumis, pilkos, laukinės žąsųs.

Aš trokštu šviesios saulės, trokštu laimės, laisvės!..

Bet aš silpnas, ir aštrios mano saugotojų akys,
ir skaudžiai kimba į mano baltąjį kūną jo ilgas žaga-
ras...

Ir aš sėdžiu prie slenksčio savo paniūrusių ne-
jaukių namų ir bijau tikėtis, bijau no rėti...

Vertė D. Č. K.

Apie pinigus.

Dabartinė gyvenimo tvarka yra darbo pasiskirstymo tvarka. Kiekvienas stengiasi išmukti kaip reikiant vieno kurio amato ir juo verstis. Tokia gyvenimo tvarka vis labiau ir labiau verčia dabartinę visuomenę dėtis į pirklių bendroves. Kiekvienas žmogus noromis nenoromis tampa pirkliu. Tokia gyvenimo padėtis susidarė per ilgus metus. Prieš tai visuomenė turėjo pereiti du skirtingu etapu.

Pirmasai to ekonominio gyvenimo etapas buvo nuosavo ūkio perijodas. Kiekvienas visus reikalingus daiktus darėsi patsai sau, iš kitų nieko neimdamas ir kitiems nieko neduodamas. Bet toksai uždarytas gyvenimas be savitarpio produktų apsimainymo negalėjo ilgai tęstis.

Pirmąjį — nuosavo ūkio perijodą — pakeitė vadinamasis natūralinis apsimainymas. Žmonės savo tarpe pradėjo mainyti daiktą į daiktą, lygindami juos jų kokybe ir reikšme. Tačiau ir toksai gyvenimo būdas veikiai pasirodė nepatogus, kadangi: 1) sunku buvo rasti bet kuriuo laiku toksai žmogus, kuriam būtų reikalingas mainomas daiktas ir iš kurio būtų galima gauti mainais reikalingą daiktą, 2) mainytojai galėjo surasti tinkamus apsimainymo daiktus, bet neturėti reikalingos tų daiktų kiekybės, o daikto skaldymas dažnai visai nėra galimas, 3) kitą sykį apsimainymas yra reikalingas tik tam, kad galima būtų gauti negendantį, ilgai nesikeičiantį daiktą, 4) naudojantis natūraliniu apsimainymu, reikia nuolat atsimiti ir kiek kartų vienas daiktas yra brangesnis už kitą.

Natūralinio apsimainymo nepatogumai galėjo būti panaikinti tik tada, kada atsirado daiktų, į kuriuos kiekvienas noringai mainė savo daiktus. Tokiu mainomuoju daiktu žmonės, kurie vertėsi medžiokle, laikė odas ir straiges, žmonės, kurie vertėsi gyvuliais ir žemės ūkiu, — vergus ir ūkio produktus ir, pagaliau, labiau kultūringi žmonės — įvairius metalus. Europos gyventojuose mainomuoju daiktu dažniausiai eidavo gyvuliai.

Anglų mokslininkas Ridževei yra nurodęs, kad perėjimas prie metalų mainymo grynės įvyko nepastebimai, įvertinus vieną kurį gyvulį tam tikra metalo kiekybe. Pirmuoju mainomuoju metalu, matyti, būta sidabro. Tuo laiku auksas buvo mainomas tik įvairių žiedų ir puošalų pavidale. Paskum valdžia tam tikrais antspaudais tikrindavo metalą turint nustatytą svorį, ir tuo būdu pradėjo rasti pinigų. Pirmasai toksai pinigai Europoje yra atsiradę Graikuose apie 800—700 prieš Kristų. Romėnai, kaip tvirtina jų rašytojas Plinijus, yra išleidę pirmuosius pinigus (sidabrinus) apie 269 metus prieš Kristų.

Įėjus pinigams į gyvenimą, prasidėjo naujas ekonomijos gyvenimo etapas — piniginio ūkio perijodas. Piniginio ūkio yra dvi reikšmės. Jis reiškia, visų pirma, tokį ūkį, kur laikantis apsimainymo tvarkos, visos ar dauguma apsimainymo sutarčių daromi naudojantis pinigais — metaliniais ar popieriniais. Antroji, labiau išsiplatinusi, piniginio ūkio reikšmė yra ta, kad

visi daiktai ir, apskritai, visas turtas įkainojamas pinigais ir kiekvieno pramonininko darbas yra kreipiamas daugiausia tuo keliu, kad pagaminus tam tikrą kiekybę daiktų, turinčių piniginę kainą rinkoje.

Piniginis ūkis pirmoje reikšmėje pradėjo platinis Europoje ypačiai tuo laiku, kada buvo atrastas naujas pasaulis; antroje reikšmėje — tik XVIII amžiaus pabaigoje, išsivysčius stambiajai pramonei ir atsiradus pasauliniai rinkai. Mes gyvenam dabar tą antrąjį ekonominį etapą.

Metalai, iš kurių valdžia muša pinigus, yra irgi piniginio ūkio prekė. Valdžia supirkinėja tą prekę ar pati jos ieškosi ir paverčia pinigais savo kraštui. Pinigų reikšmė visuomenės gyvenimui yra šitokia: 1) būdami tam tikros vertės prekė, jos yra bendru įkainojamu matu visoms kitoms prekėms, 2) kaip aiškiai aprežtas įkainojimo vienetas, jie yra bendru vienetu vertenybių kiekybei apskaityti, 3) jos lengviau pereina iš rankų į rankas ir darosi tuo būdu apyvartos įnagiu, 4) kaipo valstybės įkainojamasis vienetas, jie yra bendru visiems užmokesnio būdu ir 5) būdami patogūs laikyti, pinigai palengvina taupumą tiek atskiriems asmenims, tiek valstybėms.

Iš kitų metalų pinigams mušti ypačiai patogūs auksas ir sidabras, kadangi tie metalai turi daug pirmenybių prieš kitus: jie savo vertės atžvilgiu pastovesni, su nedidele kito metalo priemaiša tampa labai stiprūs, nekeičia savo spalvos ir t. t.

Valdžia dažnai randa patogiau, aukso vietoje, leisti popierinius pinigus. Yra tai, paprasčiau kalbant, valdžios vekselis. Tokiame piniginiame valdžios vekselyje visada esti pažymėta, kokį metalinių pinigų vienetą tas vekselis atstoja. Jei valdžia tik keičia metalinius pinigus popieriniais, laikydama patį metalą savo išde, tai jos popieriniai pinigai turi pastovią kainą — yra pastovi valiuta. Bet jei valstybei tenka išleisti popierinių pinigų daugiau, negu ji turi atstojamojo metalo, tai tokių pinigų kaina mažėja, jų valiuta darosi nepastovi ir maža.

Dabartiniu laiku pinigų vienetai yra labai įvairūs, kadangi kiekviena valstybė turi savo nacionalinius pinigus. Tačiau jau daugelį kartų buvo keliamas mintis dėl įvedimo bendrų pasaulinių pinigų visam kultūriniam pasauliui. Tokių pasaulinių pinigų patogumai aiškūs: 1) vienodų viso pasaulio pinigų vartojimas būtų labai patogus prekybai ir pramonei, nes kainų atitinkamumas būtų aiškesnis ir nereikėtų daryti mainymo išlaidų naudojantis tarpininkais, 2) lengviau galėtų kiekvienas suprasti įvairių šalių rinkų kainų skirtumus; nebūtų prekybos tarpininkų išnaudojimų; pramonės ir prekybos ryšiai būtų prastesni ir artimesni, 3) jų vertė būtų visur vienokia.

Žinoma, dabartinėje Europos valstybių padėtyje tokių pinigų įvedimas nėra įmanomas. Tačiau reikia tikėtis, kad ateitis jų vis dėlto susilauks.

Z.

Sporto kronika.

Lietuvos lengvosios atletikos pirmenybės 1922 metams.

12, 13, 14 ir 15 rugpiučio š. m. Kauno ažuolyne (netoli Vytauto kalno) įvyko L. F. L. Sąjungos iniciatyva lengvosios atletikos pirmenybės 1922 metams anglynės.

Dalyvavo — L. F. L. Sąjungos aktyvų, moterų ir juniorių grupės: Makabi, K. S. K. ir kariuomenės dalių atstovai.

Pastatyta šie Lietuvos rekordai:

Aktyvus

Disko svaidymas dešine ranka — 32 mtr. 42 c.
Teišerskas (L. F. L. S.)

Skritulio stūmimas dešine ranka — 9,88 mtr.
Teišerskas (L. F. L. S.)—nepasiekė

savo anksčiau pastatyto rekordo — 10 m. 25, 5 cm.
Bėgimas 10.000 mtr. — 42 min. 01,5 sek.

Juozapaitis (L. F. L. S.)

Šokimas į aukštį įsibėgėjus — 1 m. 60 cm.

Garbačauskas (L. F. L. S.)—klaidingai

paskelbtas Lietuvos rekordas, nes šiemet N N divizijoje buvo išškota 1,61 mtr.

Disko svaidymas abiem rankom 33 plus 26, 88 — 59, 88 mtr.

Teišerskas (L. F. L. S.)

Šokimas su kartimi — 2,75 mtr.

Vokietaitis (Š. A. D.)

Šokimas į tolį iš vietos — 2,67 mtr.

Šulginas (K. Š. B.)

Vaikščiojimas vienos anglų mylios (1609 m.) — 9 min. 17,9 sek.

Bulota (L. F. L. S.)

Moterų:

Estafete 100 × 4 — 66,8 sek.

Karnauskaitė, Bulotaitė, Vaitelytė ir Garbačauskienė.

Ieties svaidymas — 19,9 mtr.

Karnauskaitė (L. F. L. S.) — nepasiekė

savo pirmiau pastatyto rekordo — 21,36 m.

400 metrų bėgimas — 1 min. 16,9 sek.

Karnauskaitė (L. F. L. S.)

Juniorų:

Estafetė 100 × 4 — 58,7 sek.

Komanda K. S. K. tapo diskvalifikuota ir tuo būdu laimėjo Makabi.

400 metrų bėgimas — 61,9 sek.

Vagneris (K. S. K.)

Aktyvų estafetė dėl kokio tai vidaus nesusipratimo neįvyko.

Rezultatai kur kas geresni palyginus su 1921 metų rezultatais.

Žiūrėtojų buvo labai skysta. Kiek daugiau jų buvo 15. IX. — paskutinę rungtynių dieną. Kaltinti dėl to reikia pirmučiausia mūsų lietuvišką liurbiškumą, blogą orą ir silpnai pastatytą informaciją.

Kaip dalyvių taip lygiai ir žiūrėtojų daugumą sudarė kariai.

Rungtynių rengėjams daug kas galima primesti. Patys būdami sportmenai, jie, be abejo, nenumanė, jog publikai keletu valandų stovėjimo rungtynės apie stadijoną nelabai patiks, nes būta tik keletu suolų sėdėti. Apie bilietų buvimą maž kas nežinojo, taip gudriai kasa buvo paslėpta nuo publikos.

Rungtynėms pasibaigus buvo dalijami prizai. Koks tai juokdarys, stovėjęs užpakaly manęs pastebėjo, jog girdi, prizų esą daugiau negu dalyvių pačiose rungtynėse. Prizų gausumas visiems metėsi į akis.

1922 metais jau žengtas didelis žingsnis pirmyn pas mus labai apleistoj sporto dirvoj. Gausiai dalyvaavo sporte kariai. Tas ytin sveikas ir sveikintinas reiškinys. Kariuomenėn surinkta jaunuomenė turi kur nors išaikvoti savo jaunų spėkų išteklių, smagu matyti, jog tie ištekliai eina kūno lavinimui.

Statkus.

— Rugpiūčio m. 10 d. š. m. Panemunėj įvyko įvyko futbolo rungtynės tarp 5 p. pulko ir Šarvuoto traukinio p. Laimėjo 5 pulkas 5:1.

Ten buvęs.

Steigiamasis Seimas.

Steigiamasis Seimas, priėmęs konstituciją, turi dar prieš išsiskirstydamas išspręsti kelis svarbius klausimus.

Svarbiausi iš jų yra Emisijos Banko statutas ir piniginio vieneto įstatymas.

Sąryšyje su konstitucijos priėmimu bus svarstomas amnestijos įstatymas.

Kad rinkimai galėtų būti praversti laisviau, St. Seimas svarstys įstatymą karo stoviui nuimti.

Be to, bus svarstomas netekusiems sveikatos kariais ir jų šeimynoms pensijų įstatymas, biudžetas ir kt.

1922 m. rugpiūčio mėn. 2 d. 235-tas posėdis.

Soc. liaud. ir valst. sąjungos blokas įneša interpeliaciją dėl Kauno fortų griovimo. Bet dauguma balsų ši interpeliacija atmetama.

Toliau svarstomas piniginio vieneto įstatymo sumanymas.

Rugpiūčio m. 3 d. 236 posėdis.

Šiame posėdyje priimta pirmoji ir antruoju skaitymu piniginio vieneto įstatymas. Piniginis vienetas pavadintas «litu», kuris dalijasi į 100 centų. Litas sudaro $\frac{1}{5}$ dolerio.

Priimtas sustiprintos apsaugos įstatymas, kuriuo pakeičiamos karo stovis (Skirtumas tarp karo stovio ir sustiprintos apsaugos yra tas, jog ir prasizėngimus baudžia ne komendantas, bet apskrities viršininkas).

Priėmus žyminio mokesnio įstatymo pakeitimą pradėta svarstyti emisijos banko įstatymas.

Pagrindinį Banko kapitalą sudaro 1.200.000 dol., t. y. 6.000.000 litų, kuris susideda iš akcijų po 50 auks. Akcininkų pusę gali sudaryti svlimšaliai. Bankas gauna emisijos teisę 20 metų. Po to valdžios gali perimti banką su jo aktyvu ir pasyvu.

Po diskusijų įstatymas priimtas pirmuoju skaitymu.

Rugpiūčio m. 4 d. 237 posėdis.

Pirmuoju dienotvarkės punktu svarstomas atsakymas į interpeliaciją dėl linų monopolės, emisijos banko ir Prekybos ir Pramonės banko akcijų pardavimo.

Finansų, Prekybos ir Pramonės ministeris Dobkevičius atsakinėja, kad linų monopolė turėjo didelės reikšmės. Dėl valiutos, tai buvo rūpinamasi įvesti.

Interpeliantas nurodo, kad linų monopolė davė valstybei didelių nuostolių.

Pasibaigus diskusijoms pereinamos formulos priėmimas atidedamas kitam posėdžiui.

Rugpiūčio 8 d. 238 posėdis.

Tame posėdyje priimtas tik «Steigiamojo Seimo statuto papildymas».

Įnešus atst. Draugeliui pasiūlymą, kad kvorumas sudarytų $\frac{1}{3}$ Seimo narių, kairieji apleidžia salę.

Nesant kvorumui posėdis baigiamas.

Rugpiūčio mėn. 9 d. 239 posėdis.

Priimto trečiuoju skaitymu „Piniginio vieneto įstatymo sumanymas“. Galutinai vieneto pavadinimas «litu» (100 centų).

Paskelbus Finansų Ministeriui šį įstatymą per 3 mėnesius turi būti iškeistos ostmarkės į vokiečių valiutą. Nuo to laiko visi aktai, dokumentai, sutartyje sudaromi naujoje valiutoje.

Aukso ir sidabro pinigų mušimas lieka valdžios privilegija.

Toliau svarstomas atsakymas į interpelaciją dėl emisijos banko ir linų monopolės. Soc.-liaud. pasiūlo išreikšti kabinetui nepasitikėjimą.

Atst. Steponavičius siūlo išrinkti komisiją, kuri ištirtų iškeltus interpeliacijoje klausimus.

Ž I N I O S

Lietuvoje.

— **Naujas Finansų, Prekybos ir Pramonės Ministeris.** Buvusį Fin. Prek. ir Pramonės Ministerį p. J. Dobkevičių, jam pačiam prašant, Valstybės Prezidentas sutiko paleisti nuo pareigų. Į jo vietą paskirtas Prekybos ir Pramonės banko Klaipėdos skyriaus direktorius p. V. Petruelis.

— **Girtų keleivių neleis į traukinį.** Susisiekimo ministerija išleido įsakymą, kad girti keleiviai ir geležinkelių tarnautojai — nebus leidžiami į traukinį. Pastebėjus girtus keleivius, turi būti pranešama vyriausiam traukinio konduktoriui arba artimiausiam stoties viršininkui, kad sustatytų protokolą.

— **Ruošia naują geležinkelių tarifą.** Susisiekimo Ministerija ruošia naują geležinkelių tarifą. Jo išskaičiavimas bus pakeistas litais ir centais.

— **Kirmėlės.** Šiemet kai kuriose vietose pasirodė kirmėlių. Apie Anykščius, Vykonių sodžiuje vietoje žirnių liko vieni jų stagarai, be lapų. Naikina labiausiai žirnius ir linus. Kitų augalų tuo tarpu nepuola.

Užsieniuose.

— **Kalnės Maskvoje.** Baltos duonos svarui Maskvoje moka 700 tūkstančių rublių, juodos duonos sv.—200 t. rub., cūkros sv.— 1½ milijono rubl., mėsos sv.—700 t. rubl., kiaulienos mėsos sv.—2 milijonu rubl., sviesto sv.—2 milijonu rubl.

— **Nemalonūs vaisiai.** Laikraščių žiniomis Vokietija priversta dėl katastrofingo markės kritimo atsisakyti nuo jos užpirtos Amerikoje partijos kviečių.

— **Lietuvių mitingas Rygoje.** Rugpiūčio 20 d. Rygoje buvo šaukiamas lietuvių mitingas pasitarti apie atstovų rinkimus į būsimąjį Seimą.

— **Baisi padėtis Odesoje.** Odesoje, kur dirba Nanseno organizacijos, žmonės tūkstančiais miršta. Kovo mėn. Odesos gatvėse rasta 7.336 lavonai. Į tą skaičių neįeina tie, kurie mirė namie arba nuo epidemijų. Gatvėse guli lavonai, kuriuos drasko šunės. Sašlavynai pilni lavonų.

Vokiečių kolonistai praneša, kad Odesos ir Nikolajovo apskrityse apsėta arti 10% dirbamos žemės. Kad ir geriausias būtų derlius, vis tiek gyventojams įsmaitinti jo neužteks.

— **Vokiečių Rusų prekyba.** Į Petrapilį atplaukė laivas su produktais, linais ir malkomis. Iš Hamburgo atvežta 20 vokiškų garvežių ir anglių Rusijos geležinkeliams. Paskutiniu laiku iš Vokietijos atvežta 300.000 klg. ažuolinio ekstrakto odų sindikatui. Centrotorgui iš Hamburgo atsiųsta 230.000 klg. anilinių dažų.

— **Baisi audra.** Amerikos lietuvių laikraščio „Žvaigždė“ pranešimu, mieste Swatow (Kynuose) ištiko baisi audra, tifun vadinama, kuri išgriovė didesnę miesto dalį, sudaužė daug laivų ir išmetė juos į jūros pakraščius. Iki šiol suskaičiuota 28.000 lavonų. Gyvieji skubina laidoti žuvusius, kad išvengtų užkrečiamų ligų.

— **Slapta misija.** „Times“ pranešimu Radekas' Sovietų veikejas, aplankys kai kurias Europos centrus ir Jungtines Valstybes su slapta Sovietų valdžios misija.

— **Baltijos jūrose nebėra minų.** Vokiečių įstaigos aiškina, kad Baltijos jūrą galima laikyti galutinai išvalyta nuo minų.

— **Nenori neutralės zonos.** Lenkų vyriausybė nusiuntė Tautų Sąjungai notą, prašydama panaikinti neutralinę zoną tarp Lietuvos ir Lenkijos.

— **Japonai traukiasi iš Sibiro.** Vyriausias Japonų kariuomenės vadas Sibire generolas Tačibanas rugpiūčio m. 23 d. paskelbė savo kariuomenės evakuaciją iš Sibiro.

— **Naujas Irlandijos kariuomenės vadas.** Vyriausiu Irlandijos kariuomenės vadu paskirtas generolas Mulkani.

— **Austrija nori susijungti.** Į Berlyną atvyko iš Pragos Austrų kancleris Zeipelis apsvarstyti su vokiečių valdžia ekonominę ir politinę Austrų ir Vokiečių padėtį.

D-ras Zeipelis pranešė spaudos atstovams, kad esą pradėta kalbėti apie būtiną Austrų prijungimą prie Vokietijos, Čekų Slovakų arba Italijos. Dėtis prie kitų valstybių Austrija priversta dėl susidariusios sunkios vidaus padėties.

— **Sovietai nori nusiginkluoti.** Sovietų vyriausybė nutarė šaukti Pabaltės valstybių nusiginklavimo konferenciją rugsėjo m. 5 d. Maskvoje.

Tam reikalui Sovietai nusiuntė Suomiių vyriausybei notą, kurioj kviečia atvykti į nusiginklavimo konferenciją.

Kareivio Eimučio paminklo fondas.

Anksčiau paskelbta 17.509 auks. 50 sk.

6 pėst. pulkas: 1 kuopa. Leit. Baniulis 50 auks., viršila Kurauskas 15 auks., vyr. pusk. Švelnys 20 auks.; po 10 auks.—eilinis Abazorius ir jaun. pusk. Kutka; po 5 auks.—vyr. pusk. Žemaitis, grand. Petrusis ir eiliniai — Jankevičius, Kimeris, Vaišnys, Valiukevičius, Stonys, Maselskis, Račys, Kukorius, Butas, Tevelavičius, Baronas, Kaplanas, Baltmanas, Meilendavičius, Visockis, Paulauskas, Tervydis, Mozuras Pranskevičius; po 4 auks.—Adomonis; po 3 auks.—Valaitis, Brazauskas, Pranauskas, Kriaulėdis, Vaškevičius.

7 kuopa. Leit. Lukoševičius 100 auk.; po 20 auks.—viršila Taleikis, grandiniai—Kulbis, Pranskus, eiliniai—Ramoška, Kaganas; po 15 auks.—jaun. pusk. Druvė; po 10 auks. eiliniai—Dzvakas, Seblevičius; po 6 auks. grand. Skietrys; po 5 auks.—j. pusk. Duleba, gr. Volotkevičius, Voveris, Kurzikauskas, eiliniai — Padkamoris, Jeselionis, Kavaliauskas, Maskoliūnas, Jekučionis, Kareiva, Vedrickas, Stukas, Kociūnas, Gudėnas, Lapėnas; po 5 auks.—Pukis, Karabelnikas; po 3 auks.—grand. Butkus, Petrauskas, eilinis Geldutis; po 2 auks.—eiliniai Pavasaris, Putrius, Tamošauskas. Viso 568 auks.

1-as Atsargos Batalionas. Gyd. Kaganskis 100 auks.; po 50 auks.—majoras Liutermoza, leitenantai—Čiuvinas, Liornatas, kapitonas Černiauskas, vyr. leitenantai—Rėkis, Čeika, Valuntas, Zabulienis, Kalvaitis; po 40 a. k. vald. Juozapavičius; po 30 auks. vyr. leit. Saikauskas; po 25 auks. Majoras Vanagas, karinink. Mieželis, k. v. Zabarauskas. Viso 695 auks.

1 p. pulkas. 9 kuopa. Po 100 auks.—vyr. leit. Šlepetyš, leit. Kalėtkas, po 85 auks.—leit. Patalauskas; po 40 auks.—eil. Gasiūnas; po 25 auks.—virš. Misiukonis, j. pusk. Lisevičius; po 20 auks.—v. pusk. Kalinauskas, Keršys ir Sugintaitis, eiliniai—Dagys, Jakšys, Šimulynas, Šalkauskas, Stankevičius, A. Segelis; po 15 auks.—eilinis Deltuvas, v. pusk. Kūtas; po 10 auks.—j. pusk. Kriščiūnas, Tigondis, Sakauskas, Deksnys, eil. Gasaitis, Šurna, Dubovikas, Rudinskas, Saranovas, Gegys, Balčius, J. Dugis, Triška, Laukavičius, Levinas, Pešeckas, Dov. Segelis, Pikas, Kučinskas, Joselevičius, Šašys, Saldžius, Pr. Zenkevičius, Kaganas, Šeštomas, Sastauskas, Andrajauskas, Masiulis, Cesnulevičius, Žilinskas, Balaišis, Girnius, Rūmas, Alekna, Sadauskas, Marcinkus, Dainavičius, Kazlas, Kardasius, Paukštė, gr. Jutka; po 6 auk.—eil. Sabulis; po 5 auk.—j. pusk. Patalauskas, eil. Rasimavičius, Petronis, Berankis, Bernatavičius, Mickevičius, Švelnys, Elijonis, Totorius, L. Petrusis, M. Petrusis, Averbuckas, Navaruckas, Garliauskas, A. Zenkevičius, Seika, Tauteris, Teimanas, Sinca, Dunca, Kazlauskas, Malinauskas, Liaudinskas, Stančiūnas, Kazlas, Adamonis, Keršauskis, Karoblis, Velička, Narutis, Katelė, Ivanauskas, D. Segelis, Goštautas, Gudmonas, Janavičius, Šimbelis, Kasperavičius, Adamauskas, Maskoliūnas, Kavaliauskas; po 4 auk.—eil. M. Petrusis; po 7 auk.—eil. V. Žaliauskas. Viso 1217 auks.

1-as pasienio pulkas. 14 kuopa. Leit. Valaitis 100 auks.; po 50 auks.—j. pusk. Naktinis, eil. Pilypas; po 30 auks.—v. pusk. Sudavičius, gr. Krilavičius, Martinaitis, eil. Galvydis; po 28 auk.—eil. Klemka; po 25 a.—eil. Vinslavas, Baikauskas, Mieželis, Užkurėlis; po 20 auks.—vachm. Pranauskas, gr. Strazdas, Kaškauskas, v.p. Žalėnas, j.p. Valeika, gr. Kučneris, Jasaitis, Žalėnas, eil. Vapsva, Lipinis, Vaiceliūnas, Gasiūnas, Spietyla, Baltrūnas, Dovidėnas, Kylius, Mackūnas, Tamošauskas, Kvoselis,

Matinkas, Rudėnas, Skurkis, Kviedaras, Mockus, Brožėnas, Zlatius, Kugelis, Vastaka, Jurevičius, Endrikaitis, Taukevičius, Siaučiuonas, Druskis, Markevičius, Žulanas, Krinickas, Didelevičius, Kairys, Širvidis, Mikulskis, Plucas; po 13 a.—eil. Kunigėlis; po 10 a.—gr Puckys, eil. Butkevičius, Smalstys, J. Vilutis, E. Vilutis, Repšys, Dubkaišis, Trainys, Burkevičius, Juodvalkis; po 5 a.—eil. Kuncina, Jančiauskas, Matinkas, Juzėnas, Džiuva; po 4 a.—eil. Šaperauskas.

Surinkta—1410 auks.

Už persiuntimą išskaityta—14 auk. 70 sk.

Grynų pinigų prislūsta — 1395 auk. 30 sk.

Iš viso — 21.384 auks. 80 sk

Užsienių karo spauda mūsų karo knygyne.

Be laidinių, paminėtų 21 „Kario“ nr., Karo Mokslo Skyriaus Knygynas gauna dabar dar šiuos žurnalus:

Pietų Slavija

„Ратник“ (Ratnik) (Belgradas) „Военный Сборникъ Общества Ревнителей военныхъ знаний“ (Belgradas).

Vokietija

„Война и мир“ (Berlynas).

Ispanija

„Memorial del infanteria“ (Madridas).

Italija

„Rassegna dell' Esercito Italiano“ (Rymas).

Prancūzija

„Revue du Genie Militaire“ (Paryžius).
„Revue de Cavalerie“ (Paryžius).
„Revue d' Artillerie“ (Paryžius).

Redakcijos atsakymai.

Vyr. pusk. Česnai. Negalima suprasti, ką norite sužinoti — rašykite aiškiau.

Vyr. pusk. Kavaliauskiai. Galite, jei įrodysite, kad tėvai tikrai bežemiai.

J. p. Dukiui. Negalima.

Sarlieniečiui. Žemės negausite.

Selemonui. 1. Visas klausiamas žinias apie karo valdininkus galite rasti 1919 m. įsak. kariuom. 171 Nr. 2. Rimtesnio svetimų žodžių žodyno lietuvių kalboje dar nėra. Tuo tarpu galite naudotis tik Šlapelio „Svetimų nesuprantamų žodžių žodynėliu“. 3. Ne.

P. Poškui. Žiūrėkite 2 atsakymą Selemonui.

K. Antanėliui. 1. Gauna tik visai neturtingos karių šeimos. Apie neturtingumą sprendžia valstiaus valdyba. 2. Negalima. 3. Ligi parėdymo.

K. Žukui. Gausit atitarnavę savo laiską.

J. Žutautui. Statute nurodoma pabaudų rūšys ir kas kiek gali bausti. Jei jaučiatės neteisėtai nubauti, skųskitės statute nurodyta tvarka. Atostogų gali jus leisti dalies viršininkas savo nuožiūra.

Kalniečiui. Tėvas gali elgtis savo nuožiūra.

A. Vaškevičiui. Kreipkitės komandos keliu į savo dalies viršininką.

Rašt. J. Ruplenui. Skustis nėra prasmės: pasielgta pasiremiant gydytojo sprendimu.

Buvusiam Kariui. Ž. Ū ir V. T. M-ja tvarko žemės klausimus remdamasi tam tikrais įstatymais. Antrasis jūsų klausimas dėl kaž kokios moters N. žemės — nevisai aiškus.

S. Valinavičiui. Reikės įrodyti, kad tėviškėje jūs neturite žemės. Kreiptis į to apskr. Ž. Ū ir V. T. M-jos įgaliotinį, kur manote imti žemę.

A. Mažeikai. Galėsite išsivaduoti sutartajam laikui suėjus.

J. Nanartavičiui. Įskaitoma.

A. Janulioniui. Kreipkitės komandos keliu į savo dalies viršininką.

K. Anuškevičiui. Negali.

Puskar. Račiui. 1. Toki apskritai neatsisakoma — reikia gydytis. 2. Žemės duodama atitarnavus savo laiką. Jei įgaliotinis negerai su jumis elgiasi — skųskitės Ž. Ū ir V. T. M-jai. 3. Jei esat savanoris, galėsite gauti pašalpą motinai. 4. Sutartis turi būti vykdoma tiksliai.

J. Žiemiiui. 1. Delto, kad tamsta buvai išūnytas ne teismo keliu. 2. Turėsite atitarnauti nustatytą laiką.

P. Bertuliui. 1. Išsivaduoti negalite. 2. Gausite žemės atitarnavę savo laiką karimomentėje. 3. Į pašta, kur laiškas buvo gautas.

J. Bendrevičiui. „Kario“ 31 Nr. išsiuntėme. Pašą reikia išsiimti. Dėl pabaudos — paaiškinkite valstijoje apie savo padėtį.

Žemaitis. Dalies Vadas vadovaujasi tam tikrais įsakymais. Dėl visa ko kreipkitės į jį — gal ką nors patars kalbamuoju reikalu.

Virš. B. Markūnui. Tasai įsak. sanit. puskarininkių neliečia.

A. Margevičiui. Įskaitoma. Būsit paleistas kada bus parėdymas.

Mobil. inteligentui. Tuo tarpu nežinia.

Varpeliui. Labai nesmagu, bet visgi reikia pasakyti, kad Tamstos „poema“ visai niekam tikusi; pataisyti nieku būdu negalima, nes Tamsta neturi jokio supratimo nei apie rimą nei apie ritmą, be kurių negali apieiti eilėraščių. Be to, dar reikia Tamstai pasimokyti ir lietuvių kalbos. Bet vistiek nėra jokios vilties, kad iš Tamstos galėtų išeiti kad ir menkas poetas. Geriau mėgtink Tamsta rašyti proza, gal ir pasiseks.

Vin. Sak—kiu. Apie Tamstos minimas dovanas mes nieko nežinome.

Kujokui. Ir eilėraštis ir proza silpnai. Ir tamstai dar reikia gerai pasimokyti.

Griciui. Nežinodami, kada tamsta pradėjai tarnauti ir kiek tamstos brolių, nieko negalime atsakyti.

Penkčvertlentei. 1) Negali, 2) eiliniu, 3) tėvas gaus kartu su kitais mažametiais, 4) galės, jei nėra dokumento.

K. V. Bertuliui. „Tėvynės Vaduotojo“ 9 Nr. neturime, taigi negalime ir tamstos prašymo išpildyti.

Pra'nui. Kybartui. Siuntinėti veltui „Kari“ tamstai negalime.

P. Papeiui. Tamstos nusiskundimų spausdinti negalime. Verčiau kreipkis tamsta į savo buvusius viršininkus.

P. Rapševičiui. Laikraštis „Keturi Vėjai“ tuo tarpu Lietuvoje nėra.

J. Šaučiūnui. Negavę pinigų, negalime jums stuntinėti „Kari“.

J. Ditkui. Jūsų klausimų, žinių Redakcija neturi. S. Reikiančiui. Gal būt būdamas atostogose.

Sportininkams žinotina!

Jau išėjo iš spaudos brošūrelė

K. Dineikos

Krepšiasvydis vyrams

(Basket Ball)

Dr. J. Ereto

Kumščiasvydis

Kaina 10 auks.

Galima gauti K. A. M. Karo Mokslo Skyriuje.

Sportininkams žinotina!

Lietuvos gynėjan - kareiviū

Jei nori žinoti kaip gyvena tavo broliai - seserys tautiečiai, atsiskyrę nuo tavo dabar ginamos jų gimtosios šalies Lietuvos, tai prašyk savo giminių arba pažįstamų, kad tau užsakytų savaitinį laikraštį

„Išėivių Drauga“

kurį leidžia

Britanijos lietuvių kat. darbininkų sąjunga

ir iš kurio tu sužinosi kaip gyvena tavo tautiečiai Škotijoje ir visoje Didžiojoje Britanijoje (Anglijoje).

Draugiškas sveikinimas Lietuvos kareiviams nuo

„Išėivių Drauga“,
281 Eglinton str.,
Glasgow, S. S.,
Scotland.